

El retaule de Salelles

À

Fa pocs dies que s'ha conegut la sentència del litigi entorn del retaule barroc de l'església de Sant Sadurní de Salelles. No sóc pas el primer ni seré l'últim a opinar sobre aquest afer que neix l'any 2008, quan un grup de feligresos, constituïts en associació, encapçalats pel seu rector, Manuel López, s'adonen que aquesta peça, que creien perduda, havia estat dipositada al Museu Comarcal de Manresa des de la passada Guerra Civil. I en reclamen, doncs, la seva restitució a l'emplaçament original.

Naturalment, des de l'Ajuntament es defensa que aquesta romanguí al museu, perquè es considera que és allí on es pot conservar i divulgar molt millor. Vam ser diverses les persones i entitats que ens manifestàrem a favor de la tesi que una peça històricoartística d'aquestes característiques ha de romandre en un museu. A banda del Centre d'Estudis del Bages i l'Associació per al Museu Comarcal de Manresa, recordo que vam signar un escrit de suport al museu i que la revista cultural "Dovella", que jo aleshores coordinava, va publicar un editorial molt clar i contundent en aquest sentit. Les principals raons: és on s'ha conservat, promogut la seva restauració i on el retaule pot lluir millor. Val a dir que, a més, aquesta institució cultural és avui un referent català quant a art barroc, de manera que es troba plenament contextualitzada, a banda que va sortir dels reconeguts i estudiats tallers manresans d'escultura barroca dels segles XVII-XVIII. I encara hi podríem afegir que en aquells moments l'indret de Salelles formava part del terme municipal manresà. O sigui que de descontextualitzat, res de res. Per altra banda, tant aquí com arreu del món, els més reconeguts especialistes consideren que el millor lloc per a la seva conservació d'una obra d'art d'aquest tipus ha de ser un museu i, en general, l'administració pública sempre tanca files en aquest sentit i no es retornen pas al seu lloc original, encara que els condicions d'accés i seguretat hagin canviat amb el temps. Recordem, per exemple, el magnífic i internacionalment conegut patrimoni escultòric i pictòric romànic de la vall pirinenca de Boí, conservat i exhibit al MNAC, on ningú n'ha qüestionat, des de les parròquies, la seva actual ubicació.

Al seu moment els serveis jurídics del consistori manresà van enfocar la seva defensa en el fet que els feligresos dels anys trenta el van portar lliurement per protegir-lo, que després ningú no el va reclamar i que, per tant, se'n podria considerar propietari per usucapió, que en dret civil vol dir adquirir el dret d'una cosa mitjançant la possessió continuada durant un temps establert per llei. Val a dir també que sempre es va oferir la possibilitat que alguna peça es pogués exhibir a l'església, de manera didàctica.

Recordo també que, per aquelles dates, vaig coincidir casualment amb Eduard Bosch, advocat que ha assessorat l'entitat, i vam tenir una llarga, educada i interessant conversa sobre el tema. Ell explicava que la propietat era, naturalment, de la parròquia i que tard o d'hora guanyarien el plet. Com així ha estat. Enhorabona, doncs! Això vol dir que legalment van argumentar bé la seva posició. Però jo insistia i insisteixo ara que, més enllà de qui en sigui propietari, i això no ho qüestiono i tant me fa, no té ara sentit retornar tot el conjunt a l'església.

De fet, quan veus el personal d'aquesta associació, majoritàriament gent gran (i no és cap retret, sinó una constatació!) i un mossèn que, com tothom, no serà pas etern en el càrrec, no puc deixar de pensar si tot l'esforç econòmic que els suposaria una inversió en alarmes, càmeres de seguretat i personal per atendre visites val realment la pena i si tot això tindrà continuïtat en el temps, atesa la davallada històrica de la gent que s'aplega entorn de les parròquies, especialment les rurals. A més, potser sí que inicialment pel ressò mediàtic hi hauria gent que s'hi arribaria a visitar-lo, però a la llarga....

Segur, per altra banda, que aquest fet ha estat un bon element de cohesió i d'autoestima per la gent de Salelles, en uns moments en què segurament els feia prou falta.

Espero que s'arribi, tard o d'hora, a un bon acord i que un nou jutge, més enllà de la propietat, valor, amb visió de futur, que on pot estar millor conservat i admirat és al museu. De fet, si entréssim ara en una dinàmica com aquesta encara podríem dir que la propietat, en un nivell superior, és de l'Església, de manera que el seu representant al nostre territori, el Bisbat de Vic, és qui s'hauria de mullar. Potser seria interessant explorar ara aquesta línia de negociació. I si aquest acceptés el canvi d'ubicació, es podria trobar dins d'un efecte dòmino i obligat a restituir al lloc original gran nombre de peces que es troben avui al seu museu diocesà. On hi ha, precisament, el compartiment central del retaule gòtic de la Santíssima Trinitat, a la Seu de Manresa. Quan se li va reclamar, va fer l'orni i es va limitar a enviar-ne una bona còpia. I no comparem la dimensió i l'atractiu turístic d'un i altre temple. Queda dit!